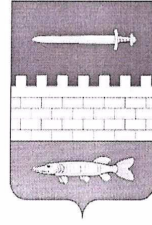

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
ЗИРЕКЛИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ
НОВОШЕШМИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Ленина, д. 53,
с. Ерыклы, 423185

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЯҢА ЧИШМӘ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЗИРЕКЛЕ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
Ленин урамы, 53,
Зирекле авылы, 423185

тел., факс: (8-4348) 38-6-76, zarek.nsm@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2024 елның 20 маендагы

№ 12

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл
жирлегендә жирләү һәм күмү эше турында

1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә "Күмү һәм күмү эше турында", 2003 елның 6 октябрендәге «Жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясендә, «Үлгәннәрне күмү буенча хезмәтләр күрсәтүгә гражданның хокуклары гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указы, «Федераль законны гамәлгә ашыру чаралары турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 18.05.2007 № 196 карары белән «Күмү һәм күмү эше турында» Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегенә Уставы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегенә башкарма комитеты карар итте:

1. Расларга:

Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл
жирлегендә №1 нче кушымта нигезендә жирләү һәм күмү эше турында нигезләмә;

№2 нче һәм №3 нче кушымта нигезендә, жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең
гарантияләнгән исемлеген нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата
таләпләр.

2. «Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының «Зирекле авыл
жирлегенә» муниципаль берәмлеген территориясендә жирләү эшен оештыру турындагы
нигезләмәне раслау хақында» Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль
районының Зирекле авыл жирлегенә Башкарма комитеты 12.12.2016 № 10 карары үз көч
югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Татарстан
Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» нда бастырып чыгарырга:
<https://pravo.tatarstan.ru> һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә
Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә Порталында Яңа Чишмә муниципаль
районының рәсми сайтында: «<https://novosheshminsk.tatarstan.ru>.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннәннән үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Яңа Чишмә муниципаль районы
Зирекле авыл жирлегенә
Башкарма комитет жетәкчесе

Ж.Г. Гайфетдинов

Карарга №1 нче нигезләмә
Зирекле авыл җирлегенә башкарма
комитеты карары белән Татарстан
Республикасы Яңа Чишмә
муниципаль районы
2024 елның 20 маендагы №12

Нигезләмә Зирекле авыл җирлегендә җирләр һәм күмү эше турында Татарстан
Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы

1.1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл җирлегендә (алга таба - Нигезләмә) күмү һәм күмү эше турындагы нигезләмә “Җирләр һәм күмү эше турында” 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы (алга таба - 8-ФЗ номерлы Федераль закон), “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль законнар, “Үлгән җирләр буенча хезмәт күрсәтүләр гарантияләре турында” 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указы, “Җирләр һәм күмү эше турында” Федераль законны гамәлгә ашыру чаралары турында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 маендагы 196 номерлы карары, Яңа Чишмә муниципаль районының рекле авыл җирлегенә һәм Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы территориясендә җирләр тәртибен җайга сала.

1.2. Әлеге Нигезләмә максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

якын туганнар - турыдан-туры өскә таба һәм аска таба сузылган линия буенча туганнар (ата-аналар һәм балалар, бабайлар, әбиләр һәм оныклар), шулай ук тулысынча һәм тулы булмаган (әтиләре яисә әниләре уртак булган) абый-әнеләр һәм апа-сәңгелләр, уллыкка алынган, уллыкка алуучылар;

дин зираты - үлгән яисә үлгән кешеләрне (алга таба - үлгән) җирләр өчен билгеләнгән зират (жәмәгать зираты участогы), тиешле дини йолаларны үтәп, бер конфессиягә караган зират (каберлек);

жәмәгать зиратының хәрби участогы - үлгән хәрби хезмәткәрләрне һәм аларга тиңләштерелгән категориядәге гражданны күмү өчен билгеләнгән жәмәгать зираты участогы;

җирләр буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлегенә - җирләр эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт күрсәтә торган хезмәтләр исемлегенә, җирләр вакытында дәүләт гарантияләрен тәмин итү максатларында түләүсез нигездә күрсәтелә;

күмү зонасы - зиратның һәм (яисә) крематориянең күмү гамәлгә ашырыла торган функциональ-территориаль зонасы;

катафаль ташулар - мәет калдыкларын яки үлгән, җирләнгән продукцияне һәм күмүдә катнашучыларны катафаль транспортта йөртү;

зират - үлгәннәрнең мәетләрен һәм мәетләрен күмү өчен билгеләнгән җирләр объекты;

буш күмүләр өчен ябык зират - яңа урыннар булдыру өчен тулысынча файдаланылган зират;

зират чоры - аның ахырында күмелгән гәүдәне минеральләштерү тәмамлана һәм тугандаш кабергә икенче күмү рәхсәт ителә торган вакыт;

колумбарий - бина, аның өлеше яисә көл яисә көл белән чүп савытлары күмү өчен билгеләнгән корылма;

кремация - үлгән кешенең калдыкларын утка тапшыру;

күмү урыны - үлгәннәрнең мәетләрен яисә мәетләрен күмү өчен билгеләнгән күмү

объекты пространствосының бер өлеше;

жирләу урыны - һәлак булганнарның мәетләрен күмү буенча йола гамәлләрен үткөрү өчен билгеләнгән, әхлак, санитария һәм экология таләпләре нигезендә махсус оештырылган мәет, көл һәм көл салынган чүп савытлары пространствосының бер өлеше;

минерализация - жирләнгән җисемнең аерым химик элементларга һәм гади химик кушылмаларга таркалу процессы;

кабер - колумбарийдан башка җирдә жирләу өчен кишәрлектә, склепта, башка ритуаль корылмада урнашкан һәм үлгән кешенең мәетен табутта яки аннан башка күмү өчен билгеләнгән урын яисә көлле урна;

кабер коймасы - кабер участогы периметры буенча урнаштырыла торган линия корылмасы;

намогик корылма - үлгәннәрнең истәлеген мәңгеләштерү өчен билгеләнгән һәм күмү урынында урнаштырыла торган мемориаль мәгълүматны үз эченә алган архитектура-скульптур корылма (кабер ташлары);

жәмәгать зираты - үлгән кешеләрне күмү өчен, аларның ихтыяр белдерүләрен исәпкә алып яки күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт карары буенча урыннар каралган зират;

жирләу билгеләнешендәге объект - шәһәр төзелеше яки архитектура комплексы, яки халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән объект, территория яисә участок (зират, крематорий, колумбарий һ.б.);

ялгыз күмү урыны - үлгән кешене, шул исәптән шәхесе эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән кешене күмү өчен бирелә торган жирләу билгеләнешендәге объект территориясендәге участок;

күмү - Россия Федерациясенең норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә, жирне, утны яисә сунуны бирү юлы белән, горөф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә үлгән гәүдәне, калдыкларны, көлне күмү буенча йола гамәлләре;

жирләу - үлгән туганнарын элек күмгән урында үлгән кешене билгеләнгән тәртиптә бирелгән урында жирләу;

туганнар - туганлыкта торучы якин туганнардан тыш, барлык башка затлар;

туганлык урыны - үлгән кешенең туганы (һәм) элек күмелгән күмү объекты территориясендә кишәрлек;

санитар-яклау зонасы - киңлеге Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары белән билгеләнә торган зират һәм (яисә) крематория һәм торак (селитеб) яисә сәнәгать төзелеше арасында функциональ-территориаль зона;

жирләу эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт - жирле үзидарә органы тарафыннан оештырыла торган, жирләу буенча хезмәт күрсәтүләренә гарантияләнгән исемлеген түләүсез нигездә күрсәтә торган оешма;

күмү турында таныклык - күмү турында белешмәләр булган һәм күмү урыны өчен жаваплы зат булган һәм аны алга таба күмү урынын файдалану хокукын раслый торган документ;

эксгумация - суд-медицина яки криминалистик экспертиза өчен жирләу урыныннан үлгән кешенең мәетен алу яки күчәрәп күмү өчен.

2. Мәет күмү гарантияләре

2.1. Үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган үлгән затның яисә вафат булган затның якин туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә, никахны күмү буенча хезмәтләр исемлегенә түбәндәге бушлай нигезендә күрсәтү гарантияләне:

- 1) күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- 2) күмү өчен кирәкле табутны һәм башка предметларны бирү һәм китерү;
- 3) үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) зиратта (крематорийда) йөртү;
- 4) күмү (урнаны алга таба көл белән бирү белән кремация).

2.2. Ир яисә хатын, якин туганнары, башка туганнары йә үлгән законлы вәкил булмаганда яисә алар күмү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда, шулай ук, үлгән кешеләрнең шәхесе ачыкланмаган очракта, күмү буенча хезмәтләр түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү;
- 2) тән нурланышы;
- 3) табут биру;
- 4) үлгән кешене зиратта (крематорийда) йөрткәндә;
- 5) күмү.

Йортта, урамда яисә башка урында вафат булучыны, шәхесенең эчке эшләр органнары билгеләнгәннән соң, күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан, әгәр Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, үлем сәбәбе билгеләнгәннән соң өч тәүлек эчендә утыртыла.

Шәхес Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлгән кешеләрне күмү күрсәтелгән органнарның мондый очракларда билгеле бер жәмәгать зиратлары участкаларында жиргә бирү юлы белән жирләү мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2.3. Мәет үлгән кешене жирләү йөкләмәсен үз өстенә алган затлар акчалары исәбәннән башкарылган очракта, күрсәтелгән затларга жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр күләмендәге социаль пособие түләнә.

2.4. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясе, Россия Федерациясенең Татарстан Республикасы буенча пенсия һәм социаль иминият фонды бүлгә, Татарстан Республикасының Тарифлар буенча Дәүләт комитеты белән килештереп, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

2.5 Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге сыйфаты Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Башкарма комитетының карары белән расланган жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләргә туры килергә тиеш.

3. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегә территориясендә жирләү эшен оештыру

3.1. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегендә жирләү эшен оештыру Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегә башкарма комитеты (алга таба - вәкаләтле орган) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле органга Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегә башкарма комитетының структур бүлекчәсе вәкаләтләрнең бер өлешенә (аерым вәкаләтләргә) биру рәхсәт ителә.

3.2. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегә территориясендә (алга таба - авыл жирлегә) бушлай жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеген күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт башкара (алга таба - махсуслаштырылган хезмәт).

3.3. Вәкаләтле орган һәм махсуслаштырылган хезмәт үз эшчәнлекләрендә Россия Федерациясе законнарына, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегенең муниципаль хокукый актларына һәм күмү һәм күмү эше өлкәсендәге башка норматив хокукый актларга таяна.

3.4. Авыл жирлеге территориясендә махсуслаштырылган хезмәт эшчәнлеген оештыру өлеге Нигезләмә һәм жирләү эше өлкәсендә башка норматив хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

3.5. Жирләү эшен финанс белән тәэмин итү, атап өйткәндә зиратларны карап тоту мәсьәләсе, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

3.6. файдаланыла торган мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү жирләү һәм күмү эшен оештыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәт күрсәтүләрне оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту өлкәсендәге вәкаләтләр

4.1. Авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту өлкәсендә вәкаләтле орган вәкаләтләрне түбәндәгеләр керә:

- 1) жирләү өлкәсендә бердәм муниципаль сәясәтне гамәлгә ашыру һәм авыл жирлеге территориясендә жирләү эше;
- 2) Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлегенә жирләү һәм күмү мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль хокукый актлар таләпләренә авыл жирлеге территориясендә үтөлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыру;
- 3) жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеген түләүсез нигездә махсуслаштырылган хезмәт күрсәтүне тикшереп торуну гамәлгә ашыру, шул исәптән жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына таләпләрне үтәүне;
- 4) Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге республика башкарма хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары белән жирләү һәм күмү өлкәсендә финанс, бюджет, инвестиция, бәя, тариф сәясәте һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча үзара хезмәттәшлек;
- 5) Россия Федерациясе Пенсия һәм социаль иминләштерү фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге, Татарстан Республикасы Дәүләт комитеты белән жөнси мөнәсәбәтләр буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә түләүсез нигездә күрсәтелә торган хезмәт күрсәтүләрне тарифлар буенча билгеләү һәм килештерү;
- 6) жирләү һәм күмү эше мәсьәләләре буенча муниципаль хокукый актлар эшләү һәм үз компетенциясе чикләрендә кабул итү;
- 7) мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеген күрсәтү кысаларында эшләр башкаруга контракт (шартнамәләр) махсуслаштырылган хезмәте белән төзелгән юридик затлар һәм индивидуаль эшкуарлар тарафыннан башкарылуны тикшереп торуну гамәлгә ашыру;
- 8) авыл жирлеге территориясендә урнашкан жәмәгать зиратлары территориясендә житештерелгән барлык күмүләрне исәпкә алуны алып бару, шул исәптән күмүләрне теркәү китабын алып бару юлы белән;
- 9) күмү зоналарын билгеләү һәм жәмәгать зиратларында күмү (күмү) өчен урыннар биру;
- 10) вафат булучыны күмү өчен зиратлар территорияләрендә бушлай бирелә торган жир участогы күләмен билгеләү;
- 11) авыл жирлеге территориясендә жәмәгать зиратларын ачу һәм ябу турында карарлар кабул итү;
- 12) яңа зиратлар төзү, киңәю, күчерү, гамәлдәге жәмәгать зиратларын ябу

чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

13) зиратлардан һәм жирләү билгеләнешендәге башка объектлардан файдалануны тикшереп торуну гамәлгә ашыру;

14) жирләү билгеләнешендәге объектларны саклауны оештыру;

15) авыл жирлегә территориясендә жирләү эшен оештыру торышына еллык мониторинг үткөрү;

16) күмү эше мәсьәләләре буенча попечительләр (күзәтү) советлары төзү (аларны формалаштыру һәм вәкаләтләр тәртибен билгеләү белән);

17) жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге мәсьәләләр буенча гражданның консультациясе һәм килүчеләрне кабул итү;

18) гамәлдәге законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

4.2. Махсуслаштырылган хезмәт түләүсез нигездә жирләү хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеген, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә башка вәкаләтләрне күрсәтә.

5. Күмү урыннары

5.1. Жирләү урыннары булып үлгәннәрнең гәүдәләрен (калдыкларын) күмү өчен зиратлары, үлгәннәрнең мәетен (калдыкларын) күмү өчен жыела торган жир участкаларының этик, санитария һәм экология таләпләре нигезендә бүленгән кишәрлекләре тора шулай ук үлгән кешеләрне күмү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар.

5.2. Мәет жирләү урыннарын булдыру турындагы карар гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

5.3. Төзелә торган, шулай ук күмүнең гамәлдәге урыннары жиңмереләргә тиеш түгел һәм, хәрби күмүләрдән тыш, даими су басулар, жир тетрәүләрдән һәм башка стихияле бәла-казалардан соң, даими су басулар, сөргеннәр куркынычы янаган очракта, вәкаләтле орган карары буенча гына күчәреләргә мөмкин.

5.4. Авыл жирлегә территориясендәге иҗтимагый зиратлар ирекле жирләү өчен ачык, ябык булырга мөмкин.

5.5. Жәмәгать зиратлары территориясендәге күмү урыннары түбәндәгеләр булырга мөмкин:

- 1) ялгыз килеш;
- 2) туганнар;
- 3) диннәр;
- 4) мактаулы;
- 5) хәрби.

5.6. Авыл жирлегенең иҗтимагый зиратлары территориясендә хәрби каберлекләр (хәрби участкалар), бер дин (дин өйрәнү участкалары) үлгән мәрхүм күмү һәм күмү, шулай ук колумбарийлар өчен аерымланган жир кишәрлекләре (зоналар) каралырга мөмкин.

Зиратның хәрби участкаларында күмү өчен 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясында күрсәтелгән гражданның категориясенә вафат булушының булуын раслый торган документлар бирелә.

5.7. Жирләү зонасы кварталларга һәм участкаларга бүленә.

5.8. Мәрхүмнең гәүдәсе белән табутны күмү өчен каберләр төзегәндә, кабернең тирәнлеген жирле шартларга бәйлә рәвештә (грунтның характерын һәм грунт суларын кую дәрәжәсен) билгеләргә кирәк. Шулай ук вакытта кабернең озынлыгы да ким булмаска тиеш.

2 метр, киңлегә - 1 метр, тирәнлегә - 1,5 метрдан ким түгел. Барлык очракларда кабер төбенең өслегә билгесә грунт сулары басып торы дәрәжәсеннән 0,5 метрга югарырак булырга тиеш.

5.9. Жирләү урыннары жәмәгать зиратын планлаштыру нигезендә бирелә. Жирләү

урыннары арасындагы аерманың киңлеге 0,5 метрдан да ким була алмый.

5.10. Читән койма куйганда, зурлыгы бүленгән участокның норматив зурлыгына туры килергә тиеш. Койманың биекlege 1,5 метрдан артмаска тиеш. Үлэт корылмаларының биекlege артмаска тиеш

2,5 метр.

5.11. Зиратны планлаштыруны бозып күмү җайланмасы рөхсәт ителми, шул исәптән күмү урыннары арасында, юл читләрендә һәм санитар-яклау зонасы чикләрендә.

6. Ялгыз күмүләр

6.1. Ялгыз күмү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

6.2. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы авыл җирлеге территориясендә ялгыз күмү өчен бушлай бирелә торган җир кишәрлегенең күләме 2,0 м 1,0 x 2,2 м (озынлыгы, киңлеге, тирәнлеге) тәшкил итә.

6.3. Ялгыз күмү урыны бирү турындагы гариза ире (хатыны), якин туганнары, башка туганнары яисә вафат булуының законлы вәкилләре тарафыннан тапшырыла, ә шундый затлар булмаганда, үлгән кешене (алга таба - мөрәҗәгать итүче) күмүне үз өстенә алган башка затлар булмаганда, турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә, ирекле рәвештә кәгазь чыганакта тапшырыла.

6.4. Ялгыз күмү өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушып бирелә:

1) мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчermәсе (нигез кушымтасы белән);

2) мөрәҗәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрeн раслый торган документ, әгәр ялгыз күмү урыны бирү турындагы гариза белән мөрәҗәгать итүче вәкиле мөрәҗәгать итүчегә мөрәҗәгать итсә, шулай ук мөрәҗәгать итүче вәкиленең шәхесен таныклаучы документның күчermәсе (дәрeслек кушымтасы белән) мөрәҗәгать итүче вәкиленә мөрәҗәгать итсә;

3) үлем турындагы таныклыкның күчermәсeн (нигез ташы кушымтасы белән);

4) кремация турында белешмә күчermәсe - көлле урнаны күмгәндә (чынын теркәп, төргәк өчен);

5) үлгән бала туган очракта үлгән баланың тууын дәүләт теркәвe фактын раслый торган ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән документ.

6) шәхесe Россия Федерациясe законнарында билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән вафат булганны күмүгә эчке эшләр органнарының ризалыгын раслый торган документ.

7) мөрәҗәгать итүченең шәхси мәгълүматларын эшкөртүгә ризалык.

6.5 Ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) юкка чыгарыла торган зират күмү өчен ябык;

2) гаризаны карау өчен кирекле документларның чын исемнәрeн тапшырмау;

3) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозылган яисә дәрeс булмаган мәгълүмат булу, ул аларның чынбарлыгында объектив рәвештә дәрeслекне раслауны кыенлаштыра.

6.6. Ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тартуның сәбәпләрeн күрсәтеп, ялгыз күмү өчен урын бирүдән нигезле баш тарта.

6.7. Ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

мөрәҗәгать итүче белән берлектә зиратны күздә тотыла торган күмү урынының җир кишәрлеген бирү максатларында тикшереләр;

ялгыз күмү өчен урын бирү турындагы карарны рәсмиләштерә;

күмү урынын күмүләрне теркәү кенәгесендә теркәп бара.

6.8. Ялгыз күмү өчен урын бирү яисә ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту

турындагы карар мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

6.9. Ялгыз күмү өчен урын бирү яисә ялгыз күмү өчен урын бирүдән баш тарту турындагы карар мөрәжәгать итүчегә шәхсән көгазь документ рәвешендә тапшырыла.

7. Туган жирләүләр

7.1. Туганнары жирләү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

7.2. Туганнары күмү урыннары ир белән хатынны, якын туганнарны һәм башка туганнарны күмү мөмкинлеген исәпкә алып бирелә.

7.3. Авыл жирлеге территориясендә тугандаш жирләү өчен бушлай бирелә торган жир кишәрлегенең күләме 2,0 м 2,5 м 2,2 м тәшкит итә (озынлыгы, киңлеге, тирәнлеге).

7.4. Туганнары жирләү өчен урын бирү турындагы гариза мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә көгазь чыганакта ирекле рәвештә тапшырыла.

7.5 Туганнары жирләү өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушып бирелә:

1) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (нигез кушымтасы белән);

2) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, әгәр туганлы жирләү өчен урын бирү турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итүчегә мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (дәрәслек кушымтасы белән - чагыштыру өчен);

3) үлем турындагы таныклыкның күчермәсен (нигез ташы кушымтасы белән);

4) кремация турында белешмә күчермәсе - көлле урнаны күмгәндә

(чынын теркәп, төргәк өчен);

5) үлгән бала туган очракта үлгән баланың тууын дәүләт теркәве фактын раслый торган ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән документ.

6) мөрәжәгать итүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

7.6. Гаризаны карау, туганлы жирләү өчен урын бирү турында яисә туганлы жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында карар кабул итү өлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

8. Мактаулы күмүләр

8.1. Авыл жирлегенең жәмәгать зиратлары территориясендә үлүчеләрне күмү өчен Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә муниципаль районы, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районы Зирекле авыл жирлеге алдындагы аерым казанышлары булган урыннар (зоналар) төзелергә мөмкин.

8.2. Мактаулы күмү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

8.3. Мактаулы күмү урыннарында түбәндәге категориядәге гражданның күмү гамәлгә ашырыла:

1) Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройлары;

2) Социалистик Хезмәт Геройлары;

3) Россия Федерациясе Хезмәт Геройлары;

4) Дан орденының тулы кавалерлары I, II һәм III дәрәжәдәге Дан орденнары белән бүләкләнгән;

5) Хезмәт Даны орденының тулы кавалерлары I, II һәм III дәрәжәдәге Хезмәт Даны орденнары белән бүләкләнгән;

6) Бөек Ватан сугышы ветераннары, махсус хәрби операциядә катнашучылар;

7) Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының мактаулы

гражданнары, Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге;

8) Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы үсешенә өлеш керткән предприятие, учреждение һәм оешмалар житәкчеләре.

8.4. Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге территориясендә мактаулы жирләү өчен бушлай бирелә торган жир кишәрлегенң күләме 5,0 кв.м (2,0 м x 2,5 м) (2,2 м тирәнлек) тәшкил итә.

8.5. Мактаулы күмү өчен урын бирү турындагы гариза мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазь чыганакта ирекле рәвештә тапшырыла.

8.6. Мактаулы жирләү өчен урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушып бирелә:

1) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (нигез кушымтасы белән);

2) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрән раслый торган документ, әгәр мактаулы жирләү өчен урын бирү турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итүчегә мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүче вәкиленең шәхесен таныклаучы документ күчермәсе (дереслек кушымтасы белән - чагыштыру өчен);

3) Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл жирлеге, Россия Федерациясе алдында вафат булган Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә муниципаль районы, муниципаль берәмлек Зирекле авыл жирлеге казанышларын раслый торган хезмәт (хезмәт) эшчәнлеген, таныклыкларның һәм бүләкләүләрнең төп нөсхәләре) документлар (хезмәт кенәгәләре (булган очракта) яисә башка документлар;

4) үлем турындагы таныклыкның күчермәсен (нигез ташы кушымтасы белән);

5) кремация турында белешмә күчермәсе - көлле урнаны күмгәндә

(чынын теркәп, төргәк өчен);

6) мөрәжәгать итүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

8.7. Гаризаны карау, мактаулы жирләү өчен урын бирү турында яисә мактаулы күмү урыны бирүдән баш тарту турында карар кабул итү өлегә Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

9. Хәрби күмүләр

9.1. Авыл жирлегенең иҗтимагый зиратлары территориясендә хәрби күмүләр (хәрби участоклар) өчен аерымланган жир кишәрлекләре (зоналар) каралырга мөмкин.

9.2. Хәрби күмү урыны вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә бирелә.

9.3. 8-ФЗ номерлы Федераль законның 11 статьясындагы 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән үлгән кешене күмү, үлгән кешенең ихтыяр белдерүен йә хатынының, якин туганнарының яисә башка туганнарының теләген исәпкә алып рөхсәт ителә.

9.4. Авыл жирлеге территориясендә хәрби жирләү өчен бушлай бирелә торган жир кишәрлегенң күләме 5,0 кв.м (2,0 м x 2,5 м) (2,2 м тирәнлек) тәшкил итә.

9.5. Хәрби күмү урыны бирү турында гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә, ирекле рәвештә кәгазь чыганакта тапшырыла.

9.6 Хәрби жирләүгә урын бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар өстәлеп бирелә:

1) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчермәсе (нигез кушымтасы белән);

2) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрән раслый торган документ, әгәр хәрби жирләү өчен урын бирү турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итүчегә мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы

документның күчермәсе (дереслек кушымтасы белән - чагыштыру өчен);

3) үлем турындагы таныклыкның күчермәсен (нигез ташы кушымтасы белән);

4) кремация турында белешмә күчермәсе - көлле урнаны күмгәндә (чынын теркәп, төргәк өчен);

5) үлгән кешенең жәмәгәт зиратының хәрби участогында жирләнәргә мөмкин затлар категориясенә каравын раслый торган документлар.

6) мөрәжәгать итүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

9.7. Гаризаны карау, мактаулы жирләү өчен урын бирү турында яисә мактаулы күмү урыны бирүдән баш тарту турында карар кабул итү өлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

10. Жирләү

10.1. Гамәлдәге кабергә күмү санитария нормаларын үтәп, буш урыннар булганда гамәлгә ашырыла. Күмгәндә табутлар арасындагы ара (табут белән урна арасындагы, урна белән урна арасындагы) вертикаль һәм горизонталь буенча кимендә 0,5 м булырга һәм жир катламы белән тутырылырга тиеш. Жир катламының калыңлыгы өске табутлардан алып өскә кадәр кимендә 1 метр булырга тиеш.

10.2. Жирләү бары тик минерализация чоры узгач кына башкарыла, ләкин соңгы күмү вакытыннан 15 елдан да иртәрәк түгел.

Кремациядән соң урнаны көл белән күмү соңгы күмү вакытыннан соң узган срокка бәйсез рәвештә башкарыла.

10.3. Авыл жирлегә территориясендә урнашкан зиратларда туганнар, мактаулы, хәрби күмүләр урынында жирләүгә рөхсәт бирү түләүсез гамәлгә ашырыла.

10.4. Жирләүгә рөхсәт бирү турында гариза гариза гариза бирүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә ирекле рәвештә кәгазь чыганакта тапшырыла.

10.5. Жирләүгә рөхсәт бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушып бирелә:

1) күмү турында таныклык (күмү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган күмү урыны теркәлгән зат турында белешмәләргә күмү кенәгәсендә булуын билгели);

2) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныкый торган документ күчермәсе (дереслек кушымтасы белән);

3) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, әгәр жирләүгә рөхсәт бирү турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен таныкый торган документның күчермәсе (дереслек кушымтасы белән чагыштыру өчен);

4) үлем турындагы таныклыкның күчермәсен (нигез ташы кушымтасы белән);

5) үлгән бала туган очракта үлгән баланың тууын дәүләт теркәве фактын раслый торган ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән документ;

6) кремация турында белешмә күчермәсе - көлле урнаны күмгәндә (чынын теркәп, төргәк өчен);

7) үлгән кешенең исеменә күмү урыны теркәлгән зат белән туганлык бәйләнешен раслый торган документлар (яисә тиешле жирләнгән урында күмелгән килеш), йә аның өлеге урында үлгән кешене күмүгә язма ризалыгы;

8) мөрәжәгать итүченең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалык.

Жирләү урыны теркәлгән зат вафат булган очракта

жирләүгә рөхсәт бирү турындагы гаризага шулай ук теркәлә:

1) үлгән кеше исеменә рәсмиләштерелгән күмү турында таныклык (күмү турында таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган күмү урыны теркәлгән зат турында белешмәләргә күмүне теркәү кенәгәсендә булуын билгели);

2) күмү урыны теркөлгөн затның үлеми турунда таныклык күчermäсен (кабер өчен чын нөсхә кушымтасы белән);

3) кремация турунда белешмә күчermäсе - көлле урнаны күмгәндә (чынын теркәп, төргәк өчен).

10.6. Жирләүгә рөхсәт бирүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән ялгыз күмү күләмәнән чыгып, табут күмү өчен таләп ителгән урында буш урын булмау;

2) юкка чыгарыла торган зират күмү өчен ябык;

3) гаризаны карау өчен кирәкле документларның чын исемнәрен тапшырмау;

4) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозылган яисә дәрәс булмаган мәгълүмат булу, ул аларның чынбарлыгында объектив рәвештә дәрәслекне раслауны кыенлаштыра;

5) кабергә көл күмүдән тыш (табутка табут күмгәндә) минерализация чоры тәмамланмый;

6) аны күмүгә рөхсәт бирү турунда гариза бирелгән очракта (вафат булучы исеменә рәсмиләштерелгән күмү урынын теркәү турунда белешмәләр булмау (вафат булучы исеменә рәсмиләштерелгән күмү турунда таныклык булмаганда).

10.7. Гаризаны карау, жирләү өчен урын бирү яисә күмү урынын бирүдән баш тарту турунда карар кабул итү әлеге Нигезләмәнең 6.5-6.9 пунктларында билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

11. Мәрхүмнең мәетләрен (мәетләрен) аеру алга таба яңадан күмү өчен

11.1. Аларны күчереп күмү максатыннан күмгән мәетләргә эксгумацияләү санитария нормалары һәм кагыйдәләре таләпләрен исәпкә алып башкарыла.

11.2. Авыл жирлегә территориясендә урнашкан зиратта вафат булган, вафат булган, жирләнгән мәетне (мәетне) алуга рөхсәт бирү түләүсез гәмәлгә ашырыла.

11.3. Үлгән кешенең мәетләрен (көлен) алуга рөхсәт бирү турунда гариза гариза мөрәжәгать итүче тарафыннан ихтыярый рәвештә көгазьдә, турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә тапшырыла.

11.4. Үлгән кешенең мәетен (көлен) алуга рөхсәт бирү турундагы гаризага түбәндәге документлар кушып бирелә:

1) күмү турунда таныклык (күмү турунда таныклык булмаган очракта, вәкаләтле орган күмү урыны теркөлгән зат турунда белешмәләргә күмү кенәгәсендә булуын билгели);

2) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныкый торган документ күчermäсе (дәрәслек кушымтасы белән);

3) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, әгәр үлгән кешенең калдыкларын (прахны) алу турундагы гариза белән алга таба яңадан күмү өчен мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итүченең вәкиле мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы документның күчermäсе (нигез ташы кушымтасы белән) мөрәжәгать итсә;

4) чыгарылган мәетне (көлен) күчереп күмү урыны булуын раслый торган документ;

5) мөрәжәгать итүченең шәхси мәгълүматларын эшкөртүгә ризалык.

11.5. Үлгән кешенең мәетен (рухын) алырга рөхсәт бирүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен тапшырмау;

2) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозылган яисә дәрәс булмаган мәгълүмат булу, ул аларның чынбарлыкта дәрәсләген тикшереп торуны объектив кыенлаштыра.

11.6. Үлгән кешенең мәетләрен (рухын) алырга рөхсәт бирүдән баш тарту өчен

нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тартуның сәбәпләрен күрсәтеп, вафат булган мәетне (прахны) аерып алуға рәхсәт бирүдән мотивацияләнгән баш тартуны рәсмиләштерә.

11.7. Үлгән кешедән мәет калдыкларын (прахны) алуға рәхсәт бирүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

вафат булуучының мәетләрен (мәетен) аерып алуға рәхсәт бирә;

күмүләрне теркәү китабына күчереп күмү турында тиешле язма кертүне гамәлгә ашыра (үлгәннең мәетләрен (көлен) алу башкарылган күмү урынында бер үк вакытта күмү турында язманы гамәлдән чыгару).

үлгәннең мәетен алу буенча чаралар оештыра.

11.8. Үлгән кешенең мәетләрен (көлен) алуға рәхсәт бирү яисә мәетне (прахны) алуға рәхсәт бирүдән баш тарту турындагы карар мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

11.9. Үлгән кешенең мәетләрен (көлен) алуға рәхсәт бирү турындагы яисә үлгән кешенең мәетләрен (көлен) алуға рәхсәт бирүдән баш тарту турындагы карар мөрәжәгать итүчегә шәхсән кәгазь документ рәвешендә тапшырыла.

11.10. Үлгән кешенең мәетен (мәетен) алу эшләре санитария кагыйдәләрен үтәп башкарылырга тиеш.

Үлгән кешенең калдыкларын (прахны) аерып алу эшләре тәмамлангач, ике нөсхәдә үлгән кешенең мәетләрен (мәетен) алу турында акт төзелә, анда үлгәннең мәетен чыгару буенча эш урыны, датасы һәм тәмамлану вакыты, аның исеменә күмү урыны теркәлгән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңгысы - булган очракта) күрсәтелә.

Үлгән кешенең мәетләрен (мәетен) алу турындагы актның беренче нөсхәсе вәкаләтле органда саклана, актның икенче нөсхәсе күмү урыны теркәлгән затка имза астында бирелә.

11.11. Жирләү урынында бер генә үлгән кешенең мәете (мәете) жирләнгән очракта, күмү турында таныклык алына.

12. Жирләүләрне теркәү (яңадан теркәү)

12.1. Авыл жирлегә территориясендә урнашкан жәмәгать зираты территориясендә житештерелгән һәр күмү вәкаләтле орган тарафыннан күмүләрне теркәү кенәгәсендә теркәлә.

12.2. Жирләү урынын теркәү, күмү урыны теркәлгән затның вафат булган очракта, вәкаләтле орган тарафыннан гамәлгә ашырыла һәм мөрәжәгать итү характерында була.

Жирләү урыннарын яңадан теркәгән өчен түләү алынмый.

12.3. Күмү урынын яңадан теркәү турындагы гариза мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мөрәжәгать иткәндә кәгазь чыганакта ирекле рәвештә тапшырыла.

12.4. Жирләү урынын яңадан теркәү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушып бирелә:

1) күмү турында таныклык (махсуслаштырылган хезмәтне күмү турында таныклык булмаган очракта, исеменә күмү урыны теркәлгән зат турында белешмәләрне күмү кенәгәсендә булуын билгели);

2) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныкый торган документ күчермәсе (дәреслек кушымтасы белән);

3) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, әгәр күмү урынын яңадан теркәү турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итүчегә мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүченең шәхесен раслаучы документның күчермәсе (дәреслек кушымтасы белән чагыштыру өчен);

4) күмү урынын яңадан теркәүне гамәлгә ашыра торган затның шәхесен раслаучы документның күчермәсе (нигез кушымтасы белән);

5) күмү урынын яңадан теркөүне гамәлгә ашыра торган зат вәкиленең вәкаләтләрен раслый торган документ, шулай ук исеменә күмү урынын яңадан теркөү башкарыла торган зат вәкиленең шәхесен таныклык торган документ күчермәсе (чынбарлыгын чагыштыру өчен кушып);

6) күмү урыны теркәлгән затның үлеме турында таныклык яисә аның нотариаль таныкланган күчермәсе (исеменә күмү урыны теркәлгән затның вафат булуы очрагында);

7) күмү урыны теркәлгән затның исеменә теркәлгән затның туганлык бәйләнешен раслый торган документлар исеменә күмү урыны теркәлә йә тиешле жирләнү урыны теркәлә торган зат белән яисә әлеге документларның нотариаль таныкланган күчермәләре.

12.5. Жирләү урынын яңадан теркөүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозылган яисә дәрәс булмаган мәгълүмат булу, ул аларның дәрәслеген объектив рәвештә расларга кыен;

3) күмү урынын теркөү турында, исеменә күмү урынын яңадан теркөү башкарылган гариза бирелгән очракта (күмү турында таныклык булмаганда) мәрхүм исеменә күмүне теркөү китабында белешмәләр булмау.

12.6. Жирләү урынын яңадан теркөүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, күмү урынын яңадан теркөүдән нигезле баш тарта.

12.7. Күмү урынын яңадан теркөүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган:

күмү урынын яңадан теркөү турындагы карарны рәсмиләштерә;

тиешле язманы күмүләрне теркөү китабына кертә.

12.8. Жирләү урынын яңадан теркөү яисә күмү урынын яңадан теркөүдән баш тарту турындагы карар мәрәжәгать итүче мәрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

12.9. Жирләү урынын яңадан теркөү турындагы яисә күмү урынын яңадан теркөүдән баш тарту турындагы карар мәрәжәгать итүчегә шәхсән кәгазь чыганактагы документ рәвешендә тапшырыла.

12.10. Жирләү урыны кабат теркәлгән затка вәкаләтле орган күмү турында таныклык бирә.

13. Жирләүләр турында таныклыкларны рәсмиләштерү

13.1. Жирләү көнендә вәкаләтле орган тарафыннан тиешле жирләү турында таныклык төзелә һәм бирелә.

13.2. Жирләүләр турында, шул исәптән әлеге Нигезләмә кабул ителгәнчегә кадәр башкарылган таныклыкларны рәсмиләштерү вәкаләтле орган тарафыннан түләүсез нигездә гамәлгә ашырыла.

13.3. Жирләү турындагы таныклыкта түбәндәгеләр күрсәтелә:

жирләү булдырылган территориядәге иҗтимагый зиратның исеме;

зиратның урнашу урыны (адресы);

жирләү төре (ялгыз, туганлык, дин тоту, мактаулы, хәрби);

күмү үлчәме;

зиратта күмү урыны (квартал номеры һәм күмү участогы);

күмү теркәлгән затның фамилиясе, исеме һәм атасының исеме (соңгысы - булган очракта).

13.4. Әлеге Нигезләмә кабул ителгәнчә кадәр башкарылган жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү хакында гариза мәрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры вәкаләтле органга мәрәжәгать иткәндә, ирекле рәвештә кәгазьдә тапшырыла.

13.5. Жирләү турында таныклыкны рәсмиләштерү турындагы гаризага түбәндәге

документлар кушып бирелә:

1) мөрәжәгать итүченең шәхесен таныкларчы документның күчermәсе (нигез кушымтасы белән);

2) мөрәжәгать итүче вәкиленең вәкаләтләрне раслый торган документ, әгәр күмү турында таныкларчы рәсмиләштерү турындагы гариза белән мөрәжәгать итүче вәкиле мөрәжәгать итсә, шулай ук мөрәжәгать итүче вәкиленең шәхесен таныкларчы документның күчermәсе (нигез кушымтасы белән чагыштыру өчен);

3) тиешле урында күмелгән үлгән кешегә карата вафат булу турында таныкларчы күчermәсен (кабер өчен чын нөсхә кушымтасы белән);

4) үлгән кешегә карата кремация турында белешмә күчermәсе, тиешле урында күмелгән кәллә урна (кабер өчен чын нөсхә кушымтасы белән);

5) тиешле урында күмелгән үлгән кеше белән тугандаш мөнәсәбәтләрне раслый торган документлар яисә әлегә документларның нотариаль таныкларган күчermәләре.

Күмү кенәгәсендә исеменә күмү урыны теркәлгән зат турында белешмәләр булса, бу затка күмү турында таныкларчы әлегә пунктның 3 - 5 бүлекләрендә күрсәтелгән документларны тапшырмыйча рәсмиләштерелә.

13.6. Жирләү турында таныкларчы рәсмиләштерүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) гаризаны карау өчен кирәкле документларның төп нөсхәләрен бирмәү;

2) тәкъдим ителгән документларда тулы булмаган, бозылган яисә дәрәс булмаган мәгълүмат булу, ул аларның дәрәслеген объектив рәвештә расларга кыен;

3) элек башка затка юкка чыгарылган урынга жирләү турында таныкларчы бирү;

4) күмелгән жирләрне теркәү кенәгәсендә белешмәләр булмау.

13.7. Жирләү турында таныкларчы рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булганда, вәкаләтле орган, баш тартуның сәбәпләрен күрсәтеп, күмү турында таныкларчы рәсмиләштерүдә нигезле баш тартуны рәсмиләштерә.

13.8. Жирләү турында таныкларчы рәсмиләштерүдән баш тарту өчен нигезләр булмаган очракта, вәкаләтле орган күмү турында таныкларчы рәсмиләштерә һәм бирә.

13.9. Жирләү турында таныкларчы рәсмиләштерү яисә күмү турында таныкларчы рәсмиләштерүдән баш тарту турындагы карар мөрәжәгать итүче мөрәжәгать иткән көнне вәкаләтле орган тарафыннан кабул ителә.

13.10. Жирләү турында таныкларчы рәсмиләштерү яисә күмү турында таныкларчы рәсмиләштерүдән баш тарту турындагы карар мөрәжәгать итүчегә шәхсән кәгазь чыганакта документ рәвешендә тапшырыла.

14. Зиратларны карап тоту һәм карап тоту кагыйдәләре

14.1. Иҗтимагый зиратларны тоту вәкаләтле орган тарафыннан «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә конкурс процедуралары (шартнамәләр) нигезендә хужалык итүче субъектлар (юридик затлар, шәхси эшкүарлар) белән контрактлар (шартнамәләр) төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Иҗтимагый зиратларны карап тоту буенча подряд эшләре жирләү билгеләнешендәге объектларны агымдагы ремонтлауны, капитал ремонтлауны, дәүләт саклавындагы каберләрне һәм һәйкәлләрне карап тотуны, әгәр күмү бюджет акчалары исәбеннән башкарылган булса, зират территориясен жыештырганда һәм чүп-чар чыгарганда;

14.2. Жирләү өчен җаваплы гражданныр күмү урыннары территорияләрендә чисталыкны һәм тәртипне тәмин итәргә, билгеләнгән урыннарда чүп-чар складларга, күмү участкаларында тере киртәләрен һәм чөчөкле утыртмаларны карарга, кабер корылмаларын (киртәләрен) вакытында ремонтларга, кабер калкулыкларын тәртипкә

китерергә, һәйкәлләрне һәм коймаларны урнаштырырга, яңадан төзәргә һәм аларны төшерергә бурычлы.

14.3. Күмү билгеләнешендәге объектлар территориясе буенча табутларны (вафат булганнарның гәүдәләрен) ташу һәм күчерү өчен катафалка-арбалар, катафалка-сани, катафалка-носилкалар, ә урналарны күчерү өчен катафалка-носилкалар булырга тиеш.

14.4. Авыл җирлеге территориясендә урнашкан зиратларда бердәм эш режимы билгеләнә.

Үлгәннәрне күмү тәүлекнең якты вакытында башкарыла.

14.5. Жәмәгать зираты территориясендә килүчеләр тынлык һәм тәртип сакларга тиеш.

14.6. Жәмәгать зираты территориясендә килүчеләргә тыела:

1) сәяси, идеологик, раса, милли яисә дини нәфрәт мотивлары буенча йә нинди дә булса социаль төркемгә карата нәфрәт яисә дошманлык мотивлары буенча һәйкәлләргә, күмү урыннарына яисә күмү билгеләнешендәге объектларга тиешле эчтәлектәге язмалар яисә рәсемнәр төшерергә;

2) жәмәгать зираты территориясен чүпләргә;

3) агачларны һәм куакларны кисүне башкарырга;

4) этләр йөртәргә, йорт хайваннарын көтәргә, кош-корт тотарга;

5) учаклар кабызырга;

6) ком, балчык табарга, дерн кисәргә;

7) яшел утыртмаларны бозарга;

8) исерткеч эчемлекләр эчәргә һәм айнык булмаган хәлдә;

9) грунт казырга, төзелеш һәм башка материаллар запасларын калдырырга;

10) чүп-чар, сүтелгән иске кабер ташлары (кабер ташлары), әлеге максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда коймалар салырга;

11) үз белдеге белән кабер казырга һәм күмү эшләрен башкарырга;

12) ябылганнан соң зират территориясендә булырга.

14.7. Зиратларга массакуләм килү белән бәйле бәйрәмнәр вакытында вәкаләтле орган тарафыннан эш һәм зиратларга бару өчен махсус режимнар кертеләргә мөмкин.

15. Бәхәсләрне хәл итү тәртибе

Әлеге Нигезләмәне гамәлгә ашыруга бәйле рөвештә барлыкка килә торган бәхәсләр судтан тыш һәм суд тәртибендә хәл ителә.

16. Тармакта законнарны бозган өчен җаваплылык күмү һәм күмү эше

Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә гамәлдәге законнар нигезләмәләрен бозуда гаепле затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

Кушымта
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл җирлеге башкарма комитетының 2024 елның 20 маендагы 12 номерлы карары белән расланган Нигезләмәгә

Исемлек
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә муниципаль районының Зирекле авыл җирлеге территориясендә урнашкан зиратлар

№ п/п	Жәмәгать зираты исеме	Жәмәгать зиратының урнашу урыны (адресы)
1	Мөселман зираты	Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә районы, Зирекле авылы Зирекле авыл җирлеге
2	Православие зираты	Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә районы, Өргәнче авылы Зирекле авыл җирлеге
3	Православие зираты	Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә районы, (элеккеге Тау авылы) Зирекле авыл җирлеге
4	Православие зираты	Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә районы, (элеккеге Красновидово авылы) Зирекле авыл җирлеге
5	Православие зираты	Татарстан Республикасы, Яңа Чишмә районы, (элеккеге Вертубаш авылы) Зирекле авыл җирлеге

Карарга №2 нче нигезләмә
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә
муниципаль районының Зирекле
авыл җирлеге башкарма комитеты
карары белән 2024 елның 20
маендагы 12 номерлы

Таләпләр

мәет җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына, хатынына, якин туганнарына, башка туганнарына, үз өстенә бурыч алган законлы вәкилгә яисә башка затка
Үлгән кешене күмүне тормышка ашыру

№ п/п	Мәет җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр атамасы	Мәет җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләр
1	Мәет күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү	ГХАТ органнарында үлем таныклығын рәсмиләштерү
2	Мәет җирләү өчен кирәкле табутны һәм башка предметларны бирү һәм китерү	<p>1. Транспорт чарасын (төяү-бушату эшләрен дә кертеп) бирү һәм илтәп җиткерү (төяү-бушату эшләрен һәм үлгәннең гәүдәсе (калдыклары) булган урынга турыдан-туры күчү (алга таба - үлгән):</p> <p>1) фабрика шартларында сыйфатлы агачтан ясалган агач табут;</p> <p>2) күмү өчен кирәкле башка предметлар: жәймә - 80 x 200 зурлыгындагы 1 данә; мөндәр - 40 x 40 см зурлыгындагы 1 данә;</p> <p>3) ритуаль теркәү билгесен җирләү.</p> <p>2. Табутны, күмү өчен кирәкле башка предметларның күренеп тора торган кимчеләкләре (тишек, бәке, киселешләре) булмашка тиеш.</p>
3	Зиратта (крематорийда) үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күчерү	<p>1. Үлгән кеше белән табутны чыгару һәм аны махсуслаштырылган транспорт чарасы стаянкасына кадәр күчерү катафалка-тележкаларда, носилка-катафалкаларда, каналарда гамәлгә ашырыла. (ел фасылларына карап).</p> <p>2. Күмү урынына вафат булган табутны күчереп күмү (кремация) махсуслаштырылган транспорт чарасы тарафыннан башкарыла.</p> <p>Азык-төлек чималын һәм азык-төлек продуктларын ташу өчен кулланыла торган автотранспорттан тыш, үлгәннәр белән табут өчен башка төр транспорттан файдалану рөхсәт ителә.</p> <p>Үлгән кеше белән табутны күчереп йөрткәндә йөртүче</p>

		<p>тизлек режимын сакларга, кискен тормозлардан качарга тиеш.</p> <p>Табутны транспортлау вакытында зыян күрергә тиеш түгел.</p> <p>3. Күмү урынына кадәр үлгәннәр белән табутны (кремация) алмаштыру катафалка-тележкаларда, катафалка-носилкаларда, катафалка-чаналарда (өл фасылларына карап) гамәлгә ашырыла.</p> <p>4. Үлгән транспорт белән табутны күчәргәннән һәм күмгәннән соң, куллануга рәхсәт ителгән дезинфекция чараларын җыештырырга һәм эшкәртүгә мәҗбүри рәвештә дучар ителергә тиеш.</p>
4	Тарту (алга таба көл белән урна бирү белән кремация)	<p>1. Җирләү гамәлгә ашырылган вакытка гаризада күрсәтелгән урында вафат булган (көлле урна) табутны күмү өчен кабер булуы тәэмин ителергә тиеш.</p> <p>2. Мәет күмү өчен кабер казу кулдан яисә механик ысул белән башкарыла.</p> <p>Табут күмгәннең кабернең озынлыгы 2 метрдан ким булмаса тиеш, киңлеге - 1 метр, тирәнлеге - 1,5 метр, җир өсте тигезлегеннән алып табут капкачына кадәр ераклыгы - 1 метр.</p> <p>Кабернең озынлыгын җиргә күмгәндә, кабернең киңлеге - 1 метр, җир өсте тигезлегеннән алып туфраклы чүп савытларына кадәр 1 метр булырга тиеш.</p> <p>3. Үлгәннәргә кабергә күмү рәхсәт ителми.</p> <p>4. Шәхелелеге Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән вафат булганнарны чукындыру рәхсәт ителми.</p> <p>5. Күмү буенча хезмәтләр күрсәтү (көлле урнаны күмү):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) табут капкачын ябу (табут күмгәндә генә); 2) кабергә табутны (көлле урнаны) төшерү; 3) кабер өстендәге калкулык корылган кабер ташлары күмү; 4) үлгән кешенең туу һәм үлү даталарын (мондый мәгълүмат булган очракта), күмүнең теркәү номерын язулы ритуаль теркәү билгесен (фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңгысы) кабердә урнаштыру. <p>6. Кремль буенча хезмәтләр күрсәтү (шәхесе Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вакытларда эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлчеләрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә күрсәтелергә тиеш.</p> <p>Тун белән урна бирү һәм кремация турында белешмә кремациядән соң 24 сәгать узгач бирелә.</p> <p>Тун белән капланган урналарны җиргә генә күмәләр.</p> <p>7. Күмүгә гамәлгә ашырганда түбәндәгеләр тәэмин ителә:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) каберлекләрнең күрше урыннарына кимендә 0,5 метр ара;

		2) күрше күмүлөрнөң (коймаларның, һәйкәлләрнөң, кабер плитәләренөң) сакланышы
--	--	---

Карарга №3 нче нигезләмә
Татарстан Республикасы Яңа Чишмә
муниципаль районының Зирекле
авыл җирлеге башкарма комитеты
карары белән 2024 елның 20
маендагы 12 номерлы

Таләпләр

Ир яисә хатын, якын туганнары, башка туганнары, вафат булучының законлы вәкиле яисә законлы вәкиле булмаганда, җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә түләүсез күрсәтелә торган хезмәтләр сыйфатына Аларны күмү мөмкин булмаганда, шулай ук җирләү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда һәм шөхесә ачыкланмаган үлгән кешеләр булмаганда

№ п/п	Мәет җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр атамасы	Мәет җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатына карата таләпләр
1	Мәет күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү	ГХАТ органнарында үлем турында таныклыкны рәсмиләштерү
2	Тән кимү	Үлгән кешенең йөге махсус Киём-салым һәм аяк киеме
3	Мәет җирләү өчен кирәкле табутны һәм башка предметларны биерү һәм китерү	1. Транспорт чарасын (төяү-бушату эшләрен дә кертеп) биерү һәм илтөп җиткерү (төяү-бушату эшләрен һәм үлгәннең гөүдөсө (калдыклары) булган урынга турыдан-туры күчү (алга таба - үлгән): 1) фабрика шартларында сыйфатлы агачтан ясалган агач табут; 2) күмү өчен кирәкле башка предметлар: жөймө - 80 x 200 зурлыгындагы 1 данө; мөндөр - 40 x 40 см зурлыгындагы 1 данө аяк киеме; 3) ритуаль төркөү билгөсөн җирләү. 2. Үлгәннәрне мәөткө күмү өчен кирәкле табутны, башка предметларны киөндөрү күзгө күрөнөрлек кимчөлөкләр булырга тиөш түгөл (тиөөк, бөкө, киөселөш)
4	Зиратта (крематорийда) үлгән кешенең гөүдөсөн (калдыкларын) күчөрү	1. Үлгән кешө белән табутны чыгару һәм аны махсуслаштырылган транспорт чарасы стоянкасына кадөр күчөрү катафалка-тележкаларда, носилка-катафалкаларда, чаналарда гамөлгө ашырыла. (өл фасылларына карап). 2. Күмү урынына вафат булган табутны күчөрөп күмү (кремация) махсуслаштырылган транспорт чарасы тарафыннан башкарыла. Азык-төлөк чималын һәм азык-төлөк продуктларын ташу өчен кулланыла торган автотранспорттан тыш, үлгәннөр

		<p>белән табут өчен башка төр транспорттан файдалану рәхсәт ителә.</p> <p>Үлгән кеше белән табутны күчереп йөрткәндә йөртүче тизлек режимын сакларга, кискен тормозлардан качарга тиеш.</p> <p>Табутны транспортлау вакытында зыян күрергә тиеш түгел.</p> <p>3. Күмү урынына кадәр үлгәннәр белән табутны (кремация) алмаштыру катафалка-тележкаларда, катафалка-носилкаларда, катафалка-каналарда (ел фасылларына карап) гамәлгә ашырыла.</p> <p>4. Үлгән транспорт белән табутны күчүргәннән һәм күмгәннән соң, кулланырга рәхсәт ителгән дезинфекция чараларын җыештырырга һәм эшкәртүгә мәҗбүри рәвештә дучар ителергә тиеш.</p>
5	Тарту (алга таба көл белән урна бирү белән кремация)	<p>1. Җирләү гамәлгә ашырылган вакытка гаризада күрсәтелгән урында вафат булган (көлле урна) табутны күмү өчен кабер булуы тәэмин ителергә тиеш.</p> <p>2. Мәет күмү өчен кабер казу кулдан яисә механик ысул белән башкарыла.</p> <p>Табут күмгәндә кабернең озынлыгы 2 метрдан ким булмаса тиеш, киңлеге - 1 метр, тирәнлеге - 1,5 метр, жир өсте тигезлегеннән алып табут капкачына кадәр ераклыгы - 1 метр.</p> <p>Кабернең озынлыгын җиргә күмгәндә, кабернең киңлеге - 1 метр, жир өсте тигезлегеннән алып туфраклы чүп савытларына кадәр 1 метр булырга тиеш.</p> <p>3. Үлгәннәрне кабергә күмү рәхсәт ителми.</p> <p>4. Шәхелелеге Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән вафат булганнарны чукындыру рәхсәт ителми.</p> <p>5. Күмү буенча хезмәтләр күрсәтү (көлле урнаны күмү):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) табут капкачын ябу (табут күмгәндә генә); 2) кабергә табутны (көлле урнаны) төшерү; 3) кабер өстендәге калкулык корылган кабер ташлары күмү; 4) үлгән кешенең туу һәм үлү даталарын (мондый мәгълүмат булган очракта), күмүнең теркәү номерын язуды ритуаль теркәү билгесен (фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңгысы) кабердә урнаштыру. <p>6. Кремль буенча хезмәтләр күрсәтү (шәхес Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вакытларда эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән үлүчеләрдән тыш) гаризаны рәсмиләштергәндә күрсәтелергә тиеш.</p> <p>Тун белән урна бирү һәм кремация турында белешмә кремациядән соң 24 сәгать узгач бирелә.</p> <p>Тун белән капланган урналарны җиргә генә күмәләр.</p> <p>7. Күмүне гамәлгә ашырганда түбәндәгеләр тәэмин</p>

		<p>ителә:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) каберлекләрнең күрше урыннарына кимендә 0,5 метр ара; 2) күрше күмүләрнең (коймаларның, һәйкәлләрнең, кабер плитәләренең) сакланышы
--	--	--